

KRITISK ANALYSE

TILBAGETRÆKNINGS

AFTALEN:

Socialt skæv

og

milliardhul i finansieringen

1. udg. maj 2011

Henrik Herløv Lund, økonom – cand. Scient. adm.

ISBN: 978-87-992273-5-8

Småskrift nr. 24, Forlaget Alternativ

Copyright: Henrik Herløv Lund.

Analysen kan kopieres mod udtrykkelig kildeangivelse.

Udgives som e – publikation.

1. Udgave. maj 2011

ISBN: 978-87-992273-5-8

Analysen er udgivet i serien: Småskrifter fra Forlaget Alternativ som Småskrift nr. 24

Tak til min hustru, Annelise og mine børn, Mathias og Astrid, for opbakning til og tålmodighed under udarbejdelsen.

Bogen udgives som e-publikation, der kan downloades gratis fra forfatterens hjemmeside.
Den udgives af forlaget ”Alternativ”.

v/ Henrik Lund,
Engelstedsgade 54
2100 Kbh. Ø
Tlf.: 60 95 38 95.
Mail: herloevlund@mail.dk
www.henrikherloevlund.dk

Indhold

<i>Resume:</i>	4
Indledning.....	6
1.1. AFTALENS INDHOLD.....	7
1.1.1. Forhøjelse af efterløns og pensionsalder	7
1.1.2. Færre år på efterløn.....	8
1.1.3. Samlet fremtidig efterlønsmodel	9
1.1.4. Nedsættelse af ydelsen.....	11
1.5. Andre ændringer.....	11
1.6. Seniorførtidspension	13
1.2. Begrænsning eller afskaffelse af efterlønnen?.....	14
1.2.1. Skærpede modregningsregler.	14
1.2.2. Forligspartierne satser på stort frafald.	17
1.3. Et skævt indgreb.	19
1.3.1. Fortsættelse af ”syndebukkestrategi” fra ”Genopretningsaftalen”.	19
1.3.2. VK – regeringen har tilgodeset de velstående med skattelettelser – og drænet statskassen.....	21
1.4. Virkning: Mere beskæftigelse og bedre offentlige finanser eller øget arbejdsløshed og et stort hul i økonomien?	24
1.4.1. Bedre beskæftigelse? Nej, øget arbejdsløshed.....	24
1.4.2. Opkvalificering af arbejdsstyrken også nødvendig.	25
1.4.3. Ikke 18 mia. kr. i statskassen, men et stort hul.	26

Resume:

- *"Aftale om senere tilbagetrækning" mellem VK – regeringen, Dansk Folkeparti og -desværre – Det Radikale Venstre betyder, hvis aftalen gennemføres, at efterlønsalderen forhøjes nu i alt med to år fra 60 til 62 allerede fra 2014 til 2017 og hæves yderligere fra 62 til 64 år fra 2018 til 2023, mens folkepensionsalderen forhøjes med to år fra 65 til 67 år fra 2019 til 2022. Endvidere reduceres efterlønsperioden fra 5 til 3 år. Efterlønsydelsen fastsættes på 100 pct. af dagpenge fra 2017, men modregningen for pensionsopsparing skærpes på flere leder. Endelig vil forligspartierne indføre den såkaldte "seniorførtidspension".*
- *Forhandlingsforløbet om "Tilbagetrækningsreformen" er ikke mindst fra DF's side blevet fremstillet som et helt modigt forsvar for efterlønnen og som en sejr for DF, idet efterlønnen ikke er blevet afskaffet. Ved et nærmere eftersyn viser dette sig at være et nok så tyndt figenblad fra DF's side, idet de skærpede modregningsregler gør det uøkonomisk for store grupper med pensionsopsparing at indbetale til efterlønnen. Jo større pensionsopsparing, jo større modregning og jo større forringelse vil de blive udsat for i den løbende efterlønsudbetaling. Det vil hermed ikke længere kunne betale sig at indbetale til efterløn, hvis en lønmodtager har fra 2½ til 3 mio. kr og opefter i pensionsopsparing.*
- *Dette rammer betydelige grupper af lønmodtagere. Godt 262.000 lønmodtagere vil formentlig komme i den situation, at de nye regler gør efterlønnen til en dårlig forretning. Reglerne om modregning tilsigter reelt at afskaffe efterlønnen for ramme mange funktionær og tjenestemandsg grupper fra FTF: Folkeskolelærere, pædagoger og sygeplejersker. Men også mange faglærte vil blive ramt heraf.*
- *Med "Aftale om senere tilbagetrækning" fortsætter VKO den med "Genopretningsaftalen" indledte strategi, hvor udvalgte grupper af samfundets svage og blandt lønmodtagerne samt velfærden udpeges til at betale for krisen og statsunderskuddet. "Tilbagetrækningsaftalen" rammer først og fremmest de ufaglærte og LO – arbejderne, navnlig 3F'ere og SOSU'ere, som de grupper der trækker mest efterlønnen. Disse grupper af efterlønnere kæmper i forvejen med kortere levetid end beskæftigede. Forringelsen af efterlønsperioden og forhøjelsen af efterlønsalderen betyder, at mange af disse ikke blot kan se frem til et betydeligt kortere otium efter arbejdslivet, men ganske givet i det hele også til et endnu kortere liv end i dag.*
- *Regeringen har en forventning om, at tilbagetrækningsreformen vil øge beskæftigelsen frem til 2020 med 65.000 personer, hvilket igen skal indebære et større provenu i statskassen.*

Men det holder ikke. Tilbageførkningsreformen ændrer ikke i sig selv på beskæftigelsen, men øger kun arbejdsudbuddet og et øget arbejdsudbud vil ikke i sig selv øge beskæftigelsen, hvis der ikke skabes flere jobs hvilket regeringens planer på ingen måde vil gøre i det nødvendige omfang. Der er heller ikke udsigt til at lønnedgang kan skabe en øget efterspørgsel efter arbejdskraft eller til at hverken eksport, privat forbrug eller offentlig forbrug vil bidrage med markant flere job.

- *Hertil kommer, at de efterlønnere der nu skal tvinges ud på arbejdsmarkedet fortrinsvis består af ældre ufaglærte, som der hverken nu eller på længere sigt vil være den store efterspørgsel efter med mindre der gøres en omfattende opkvalificeringsindsats, hvilket regerings planer imidlertid også savner. Der er således ikke udsigt til, at tilbageførkningsaftalen vil øge beskæftigelsen med de angivne 65.000 flere personer og dermed heller ikke til at reformen vil forbedre de offentlige finanser med 18. mia. kr. Tværtimod vil reformen øge arbejdsløsheden og efterlade et massivt hul i statskassen.*

Indledning.

Med ”Aftale om senere tilbagetrækning” har VK – regeringen føjet endnu en brik til gennemførelsen af sin langtidsøkonomiske plan: 2020 – planen eller ”Reformpakken 2020”, som regeringen selv har døbt den. Første hovedelement var ”Genopretningsaftalen” og sidste bliver nogle mindre, men derfor ikke uvæsentlige ”reformer” på områderne fleksjob og førtidspension samt SU. Regeringen mangler så kun sin såkaldte ”vækstpakke”, så ligger hele VK’s besparelsesstrategi klar.

En besparelsesstrategi der angives at sigte på at løse krisen og statsunderskuddet, men som i realiteten nok så meget er et ideologisk – politisk projekt for tilbagerulning af velfærdsstaten og en drejning i nyliberalistisk retning af den danske velfærds – og samfundsmodel i stadig mere nyliberalistisk retning mod et todelt samfund.¹ Man må indrømme, at regeringen har været ihærdig. Men besparelserne bygger på tvivlsomme beregninger, statsunderskuddet har regeringen i høj grad selv skabt og planen hænger ikke økonomisk sammen og sikrer slet ikke velfærden, således som VKO jo ellers påstår med alle sine velfærdsforringelser.

Tværtimod: Efterlønsindgreb og de andre ”reformer” rammer skævt og nedskæringen af midlerne til kommunerne vil koste dyrt i velfærd. Men tilbagetrækningsaftalen er også politisk betydningsfuld. Aftale om senere tilbagetrækning mellem VK – regeringen, Dansk Folkeparti og Det Radikale Venstre er det aktuelt vigtigste element i regeringens 2020 – plan, som også omfatter ”Genopretningsaftalen” fra forsommeren 2010 samt andre mindre reformer.

Med ”Tilbagetrækningsaftalen” opnår VK ikke blot et godt stykke hen ad vejen at indfri de borgerlige partiers og arbejdsgivernes gennem lang tid højeste mål om at få gjort noget ved efterlønnen. I og med, at det er lykkedes at få de radikale med om bord er Løkke også kommet langt i retning af at splitte de radikales alliance med S+SF og har svækket oppositionens troværdighed som alternativ til VKO i måske skæbnesvangert omfang.

Selvom de formelt peger på Thorning Schmidt som statsminister har de radikale nu reelt frigjort sig fra S+SF og har placeret sig som ”tungen på vægtskålen”, der kan gå begge veje og som tydeligvis efter valget vil bruge den borgerlige blok til at diktere S+SF en højreorienteret økonomisk politik, der i ligger tæt op ad VK’s 2020 plan.

”Tilbagetrækningsreformen” har de radikale allerede sagt, man vil stemme sammen med de borgerlige om at fastholde. Der er altså godt grund til en skærpet opmærksomhed på og kritik af både ”Tilbagetrækningsaftalen” og ”2020 planen”.

¹) Uddybes i Lund, Henrik Herløv: Mod det todelte samfund. Nyt fra samfundsvidenskaberne 2009.

1.1. AFTALENS INDHOLD.

I det følgende gennemgås kort hovedelementerne i tilbagetrækningsaftalen.

1.1.1. Forhøjelse af efterløns og pensionsalder

Med ”Aftale om senere tilbagetrækning” vil der for det første blive gennemført en fremrykning af den såkaldte ”Velfærdsaftale” fra 2006, hvad angår forhøjelse af efterløns – og pensionsalderen.

Efter denne hidtidige aftale skulle efterlønsalderen hæves gradvist med to år fra 60 til 62 år begyndende i 2019 og tilendebragt i 2022. Folkepensionsalderen skulle også hæves gradvist med to år fra 65 til 67 år, hvilket skulle påbegyndes i 2024 og være afsluttet i 2027.

Allerede hermed var der lagt op til en historisk forringelse af tilbagetrækningsvilkårene i Danmark.

² Ikke desto har forringelserne fået endnu en markant tand til, idet forhøjelserne af både efterlønsalder og folkepensionsalder fremskyndes med 5 år.

Efterlønsalderen forhøjes nu i alt med to år fra 60 til 62 allerede fra 2014 til 2017. Og efterlønsalderen hæves yderligere fra 62 til 64 år fra 2018 til 2023.

Og den gradvise forhøjelse af folkepensionsalderen med to år, men fra 65 til 67 år vil blive gennemført allerede fra 2019 til 2022.

I alle tilfælde sker forhøjelsen gradvis med et halvt år pr kalenderår.³

Ændringerne i efterløns – og folkepensionsalder sker fra 2014 og frem i følgende takt:

²) Jf. Lund, Henrik Herløv: Evaluering af velfærdskommissionen og velfærdsaftalen. Social Politik nr. 4, august 2007.

www.henrikherloevlund.dk/artikler/evaluering_velfaerdskommissionen.doc

³) Jf. Aftale om senere tilbagetrækning, s. 12.

Tabel: Efterløns – og pensionsalder i forskellige år.⁴

År	Velfærdsaftalen		Tilbageføringsreformen	
	Efterlønsalder	Folkepensionsalder	Efterlønsalder	Folkepensionsalder
2011	60	65	60	65
2012	60	65	60	65
2013	60	65	60	65
2014	60	65	60½	65
2015	60	65	61	65
2016	60	65	61½	65
2017	60	65	62	65
2018	60	65	62½	65
2019	60½	65	63	65½
2020	61	65	63	66
2021	61½	65	63	66½
2022	62	65	63½	67
2023	62	65	64	67
2024	62	65½	64	67
2025	63	66	64	67
2026	63	66½	64	67
2027	63	67	65	67
2028	63	67	65	67
2029	63	67	65	67
2030	64	68	65	68
2031	64	68	65	68
2032	64	68	66	68
2033	64	68	66	68
2034	64	68	66	68
2035	65	69	66	69
2036	65	69	66	69
2037	65	69	67	69
2038	65	69	67	69
2039	65	69	67	69
2040	65½	70	67	70
2041	65½	70	67	70
2042	65½	70	67½	70
2043	65½	70	67½	70
2044	65½	70	67½	70
2045	66	70½	67½	70½
Senere	Indekseres	Indekseres	Indekseres	Indekseres

1.1.2. Færre år på efterløn

Samtidig og nok så væsentlig vil der med aftalen blive gennemført en reduktion af antallet af år på efterløn, idet der med anden etape fra 2018 til 23 af forhøjelsen af efterlønsalderen fra 62 til 64 år sker en afkortning af den periode, man har mulighed for at oppebære efterløn fra 5 til 3 år.

Som vi skal se længere fremme er det imidlertid et spørgsmål om det ikke kun er en formel bevarelse, idet man ved omlægning af ydelses og modregningsregler i realiteten gør det uøkonomisk for store grupper med pensionsopsparing at overgå til efterløn.

⁴) Jf. Tilbageføringsaftalen, s. 18.

Tabel: Ændringer i efterlønsalder og periode 2014 – 2023. ⁵

2014 ➡ 2017	2018 ➡ 2023
1. Efterlønsalderen stiger mellem 2014 og 2017 fra 60 til 62 år. Det skyldes tidligere indfasning af den gamle velfærds-aftale.	2. Efterlønsperioden skrumper fra 5 til 3 år mellem 2018 og 2023. Så efterlønsalderen stiger til 63 år i 2020 og 64 år i 2023.

1.1.3. Samlet fremtidig efterlønsmodel

Ændringerne i efterlønsalderen får effekt for alle som ved udgangen af 2010 er yngre end 56 år.

Ændringerne i folkepensionsalderen får effekt for alle, som er mellem 50 ½ og 56 år ved udgangen af 2010 og som får øget folkepensionsalderen med mellem et halvt og to år.

Personer, som er 57 år og ældre og ved udgangen af 2010 kan gå på efterløn og pension som i dag.

⁵) Kilde: Horn, Ulrik: Reform sender efterlønsbidrag i vejret. Børsen 16/5 – 2011.

Tabel: Efterløns og folkepensionsalder for forskellige årgange.⁶

Personer født i	Alder ved udgangen af 2010	Velfærdsaftalen		Tilbagetrækningsreformen		
		Efterløns- alder	Folkepensi- onsalder	Efterlønsalder	Folke- pensionsalder	Antal år på efterløn
1953:1	57	60	65	60	65	5
1953:2	57	60	65	60	65	5
1954:1	56	60	65	60½	65½	5
1954:2	56	60	65	61	66	5
1955:1	55	60	65	61½	66½	5
1955:2	55	60	65	62	67	5
1956:1	54	60	65	62½	67	4½
1956:2	54	60	65	63	67	4
1957:1	53	60	65	63	67	4
1957:2	53	60	65	63	67	4
1958:1	52	60	65	63	67	4
1958:2	52	60	65	63	67	4
1959:1	51	60½	65½	63½	67	3½
1959:2	51	61	66	64	67	3
1960:1	50	61½	66½	64	67	3
1960:2	50	62	67	64	67	3
1961:1	49	62	67	64	67	3
1961:2	49	62	67	64	67	3
1962:1	48	62	67	64	67	3
1962:2	48	62	67	64	67	3
1963:1	47	63	68	65	68	3
1963:2	47	63	68	65	68	3
1964:1	46	63	68	65	68	3
1964:2	46	63	68	65	68	3
1965:1	45	63	68	65	68	3
1965:2	45	63	68	65	68	3
1966:1	44	63	68	65	68	3
1966:2	44	63	68	65	68	3
1967:1	43	64	69	66	69	3
1967:2	43	64	69	66	69	3
1968:1	42	64	69	66	69	3
1968:2	42	64	69	66	69	3
1969:1	41	64	69	66	69	3
1969:2	41	64	69	66	69	3
1970:1	40	64	69	66	69	3
1970:2	40	64	69	66	69	3
Senere		Indekseres	Indekseres	Indekseres	Indekseres	3

Særligt hårdt ramt er 180.000 personer mellem 52 og 56, som både mister 1 år af efterlønnen og først kan gå på efterløn 3 år senere end nu.

254.000 personer mellem 51 og 54 år skal gå 3 år senere på efterløn og 470.000 personer mellem 50 og 56 år kan se frem til folkepension. 254.000 af dem skal to år senere på folkepension.⁷

⁶) Jf. Tilbagetrækningsaftalen, s. 17.

⁷) Jf. S+SF: VKOR-aftale om tilbagetrækning.

1.1.4. Nedsættelse af ydelsen

Samtidig sker imidlertid også omlægning af reglerne for ydelse og modregning. På papiret kunne det ud som om efterlønsydelsen forhøjes. Reelt er der dog snarere tale om, at ydelsens størrelse bevares.

Efter gældende regler er efterlønsydelsen i dag 91 % af dagpengeniveauet for personer, der går på efterløn inden man er fyldt 62 (den såkaldte to års regel). Fremover bliver efterlønsydelsen 100 % af den maksimale dagpengesats, men kun i de 3 resterende efterlønsår.

Det, som med andre ord sker, er, at de to første år med nedsat ydelse sløjfes, hvorefter satsen bliver som for de som i dag går på efterløn som 62 – årige.

Dette er dog før modregning for pensionsformue. Også her ændres og skærpes reglerne imidlertid, hvilket får ganske stor betydning. Hovedændringerne af modregningsreglerne er følgende: ⁸

- Reduktionen i efterlønnen som følge af pensionsformue er den samme, uanset hvornår man går på efterløn og omfatter dermed hele efterlønsperioden.
- Reduktionen i efterlønnen øges fra 60 til 80 % af modregningsgrundlaget.
- Bundfradraget på 13.800 kr. i beregningsgrundlaget sløjfes.

1.5. Andre ændringer.

Efterlønsbidraget fastholdes på nuværende niveau og ligeledes bidragsperioden på 30 år. Det vil fortsat være muligt at optjene til skattefri præmie ved som i dag ikke at benytte sig af efterlønsordningen.

Herudover indføres imidlertid en skattefri udbetaling af indbetalte efterlønsbidrag fra 1999 og frem til 15. maj 2011, hvis man gør dette i en periode på 6 måneder i 2012. Udtræder man senere samt for indbetalinger foretaget efter 15. maj 2011 pålægges man en afgift på 30 %.

Endelig indebærer aftalen, at fra 1. januar 2013 må A-kasserne alene opkræve efterlønsbidrag fra medlemmer, der aktivt har tilkendegivet, at de ønsker at indbetale efterlønsbidrag, hvor man i dag automatisk kan optage alle, der ikke selv framelder sig.

8) Jf. Tilbagetrækningsaftalen, s. 5.

Tabel: Oversigt over regelændringer.⁹

(2011-niveau)	Gældende regler		Tredrig efterløn
	2011	Velfærdsaftalen	Aftale maj 2011
1. Efterlønsbidrag			
Årligt bidrag	5.362 kr.	5.362 kr.	5.362 kr.
Bidragsperiode	30 år	30 år	30 år
2. Tilbagetrækningsalder (lige før indeksering)			
Efterlønsalder	60 år	62 år	64 år
Folkepensionsalder	65 år	67 år	67 år
Levetidsindeksering	Nej	Ja	Ja
3. Efterlønsperiode			
Maksimum	5 år	5 år	3 år
4. Pensionsmodregning			
<u>Ved overgang 1. eller 2. år:</u>			
- Værdi af pensionsformue:	Ja	Ja	Ja
- Bundfradrag	13.800 kr.	13.800 kr.	0 kr.
- Modregningsprocent	60 pct.	60 pct.	80 pct.
- Løbende udbetalinger (led i ansættelsesforhold)	50 pct. uden bundfradrag	50 pct. uden bundfradrag	64 pct. uden bundfradrag
<u>Ved overgang 3. år (eller senere):</u>			
- Værdi af pensionsformue:	Nej	Nej	Ja
- Bundfradrag	-	-	0 kr.
- Modregningsprocent	-	-	80 pct.
- Løbende udbetalinger (led i ansættelsesforhold)	55 pct. uden bundfradrag	55 pct. uden bundfradrag	64 pct. uden bundfradrag
5. Årlig efterløns⁹⁾			
Ved overgang 1. eller 2. år (før pensionsmodregning)	181.220 kr.	181.220 kr.	199.160 kr.
Ved overgang 1. eller 2. år (efter modregning ved pensionsformue på 966.000 kr.)	160.520 kr.	160.520 kr.	160.520 kr.
Ved overgang 3. år eller senere (før pensionsmodregning)	199.160 kr.	199.160 kr.	199.160 kr.
6. Skattefri præmie			
Præmleportion pr. kvartal	11.950 kr.	11.950 kr.	11.950 kr.
Opsparingsperiode	3 år	3 år	3 år
Maksimal samlet præmie	143.400 kr.	143.400 kr.	143.400 kr.
Udbetaling	Ved folkepensionsalder	Ved folkepensionsalder	Ved folkepensionsalder

1) Beregningseksemplerne indeholder, at der i efterlønsperioden ikke er udbetalinger fra ordninger med løbende ydelser, der er oprettet som led i ansættelsesforhold.

⁹⁾ Kilde: Fakta ark udarbejdet af Finansministeriet om Tilbagetrækningsaftalen.

1.6. Seniorførtidspension

Endelig indebærer aftalen at den af regeringen foreslåede seniorførtidspension gennemføres. Seniorførtidspension kan søges af personer, der når folkepensionsalderen indenfor de følgende 5 år.

Den store forskel til almindelig førtidspension er en hurtigere sagsbehandlingsprocedure, idet man har krav på svar indenfor 6 måneder.⁹

Endvidere vil der kræves mindre arbejdsprøvning og medicinsk vurdering end til almindelig førtidspension.

Men det fremgår, at arbejdsevnekriterierne er de samme som for den almindelige førtidspension, således, at ”der skal være tale om en væsentlig og varigt nedsat arbejdsevne, som betyder, at pågældende ikke vil være i stand til at forsørge sig selv ved et arbejde – herunder i fleksjob.”¹⁰

Dvs. kravet er at man ikke skal kunne arbejde. Næppe mange efterlønnere vil kunne opfylde et så rigtigt krav. Seniorførtidspension er således en narresut.¹¹

¹⁰) Jf. aftalen, s. 20.

¹¹) For en nærmere vurdering af seniorførtidspension, se Lund, Henrik Herløv: Fakta og fiktion om afvikling af efterlønnen. www.henrikherloevlund.dk/artikler/Faktaogfiktionefterloen.pdf

1.2. Begrænsning eller afskaffelse af efterlønnen?

Forhandlingsforløbet om ”Tilbageføringsreformen” mellem VK, DRV og DF er ikke mindst fra DF’s side blevet fremstillet som et helt modigt forsvar for efterlønnen og som en sejr for DF, idet efterlønnen ikke er blevet afskaffet.

Ved et nærmere eftersyn viser dette sig at være et nok så tyndt figenblad fra DF’s side. Selvom efterlønnen formelt bevares som en tre århundred år retting, gør man det nemlig stærkt uøkonomisk for store grupper af efterlønnere at betale ind til ordningen.

1.2.1. Skærpede modregningsregler.

Som anført foran skærpes med ”Tilbageføringsaftalen” reglerne for modregning for pensionsformue:

- Reduktionen i efterlønnen som følge af pensionsformue er den samme, uanset hvornår man går på efterløn og omfatter dermed hele efterlønsperioden.
- Reduktionen i efterlønnen øges fra 60 til 80 % af modregningsgrundlaget.
- Bundfradraget på 13.800 kr. i beregningsgrundlaget sløjfes.

Disse regler træder i kraft fra 2018, hvis aftalen vedtages. Det betyder, at hvis man er 55 år eller yngre i dag skærpes modregningen markant for de, som har sparet op til pension.

Jo større pensionsopsparing, jo større modregning og jo større forringelse dermed i den løbende efterlønsudbetaling. Det vil hermed ikke længere kunne betale sig at indbetale til efterløn, hvis en lønmodtager har fra 2½ til 3 mio. kr og opefter i pensionsopsparing.

Tabel: Pensionsformue og udbetaling efter efterløn ifølge tilbagetrækningsreform.¹²

Pensionsformue	Årlig udbetaling af efterløn før skat
0 kroner	199.160 kroner
1 mio. kroner	159.160 kroner
2 mio. kroner	119.160 kroner
3 mio. kroner	79.160 kroner
4 mio. kroner	39.160 kroner
5 mio. kroner	0 kroner

Oven heri kommer så den forringelse i den samlede udbetaling af ydelser, der skyldes at efterlønsperiode forkortes fra 5 til 3 år, jf. nedenstående tabel:

Tabel: Mistet efterløn ved efterlønsaftale ved forskellige pensionsudbetalinger.¹³

Trækker sig i dag tilbage første år i efterlønsordning			Mistet efterløn			
Årlig pensions-udbetaling Kr.	Nuværende efterløn	Efterløn i aftale	Skærpet pensionsmodregning		2 års kortere efterlønsperiode	I alt
			pr. år	3 år		
50.000	165.500	167.000	1.500	4.500	-331.000	-326.500
75.000	153.500	151.200	-2.300	-6.900	-307.000	-313.900
100.000	141.500	135.200	-6.300	-18.900	-283.000	-301.900
125.000	129.500	119.200	-10.300	-30.900	-259.000	-289.900
150.000	117.500	103.200	-14.300	-42.900	-235.000	-277.900
175.000	105.500	87.200	-18.300	-54.900	-211.000	-265.900
200.000	93.500	71.200	-22.300	-66.900	-187.000	-253.900

12) Kilde: Dengsøe, Povl: Efterlønnen bliver meningsløs for mange. Berlingske Tidende, 17/5 2011.

13) Kilde: Sølvhøj, Lisbet: Aftale om senere tilbagetrækning. FTF maj 2011.

A – kassernes Samvirke gør dog opmærksom på, at den skattefrie præmie ved at arbejde frem til pensionsalderen fremfor at gå på efterløn gør det fordelagtigt at blive ved med at indbetale fremfor at ophøre med indbetalinger, også selvom aftalen vil gøre udbetaling af efterlønsbidrag skattefri.

De danskere, som er tilmeldt efterlønsordningen, men som vælger at arbejde frem til folkepensionsalderen, får nemlig udbetalt en skattefri præmie på 143.400 kr. Præmien får man som tak for at blive længere på jobbet. Den skattefrie præmie vil altid være større end de indbetalinger, man igennem årene har betalt til efterlønnen.

Tabet ved at træde ud af efterlønsordningen er forskelligt afhængigt af, hvor gammel man er, og hvor længe man har betalt til ordningen. Men der vil, uanset hvor meget man har indbetalt eller hvor gammel man er, altid være et tab ved at træde ud af ordningen.

Hvis f.eks. en 54-årig vælger at få udbetalt sine indbetalinger nu, vil hun gå glip af næsten 49.000 kr. i forhold til hvis hun venter og får udbetalt den skattefrie præmie.

Tabel: Tab ved at udtræde af efterlønsordningen og få efterlønsbidrag udbetalt skattefrit. ¹⁴

alder nu	efterløns- alder	bidrag frem til efterlønsalder	beløb efter skat	skattefrie præmie	præmie- restbetaling	ud- betaling	tab ved at træde ud
40	66	134.100	100.575	143.400	42.825	26.810	-16.015
45	65	107.280	80.460	143.400	62.940	53.640	-9.300
46	65	99.234	74.426	143.400	68.975	59.004	-9.971
47	65	96.552	72.414	143.400	70.986	60.514	-10.472
48	64	85.824	64.368	143.400	79.032	60.514	-18.518
49	64	80.460	60.345	143.400	83.055	60.514	-22.541
50	64	75.096	56.322	143.400	87.078	60.514	-26.564
51	63,5	67.050	50.288	143.400	93.113	60.514	-32.599
52	63	59.004	44.253	143.400	99.147	60.514	-38.633
53	63	53.640	40.230	143.400	103.170	60.514	-42.656
54	62,5	45.594	34.196	143.400	109.205	60.514	-48.691
55	61,5	34.866	26.150	143.400	117.251	60.514	-56.737
56	60,5	24.138	18.104	143.400	125.297	60.514	-64.783
57	60	16.092	12.069	143.400	131.331	60.514	-70.817

14) Jf. A-kassernes Samvirke: Kæmpetab ved at få udbetalt efterlønsbidrag nu.

1.2.2. Forligspartierne satser på stort frafald.

Men for de, som betaler til efterlønsordningen for at bruge den til at kunne trække sig tilbage, indebærer skærpelsen af modregningsreglerne en voldsom forringelse.

Dette rammer betydelige grupper af lønmodtagere. Der er i øjeblikket ca. 1,25 millioner lønmodtagere, der ifølge A-kassernes Samvirke indbetaler til efterlønsordningen. Og ifølge tal fra brancheorganisationen Forsikring og Pension har ca. 21 % af de nuværende 59 årige en opsparet pensionsformue på mind 2,4 mio. kr. Det betyder at godt 262.000 lønmodtagere formentlig vil komme i den situation, at de nye regler gør efterlønnen til en dårlig forretning.

Reglerne om modregning tilsigter reelt at afskaffe efterlønnen for ramme mange funktionær og tjenestemandsgupper fra FTF: Folkeskolelærere, pædagoger og sygeplejersker. Men også mange faglærte vil blive ramt heraf.¹⁵

På trods af al pressegejlet om at "Efterlønnen bevares" regner aftalepartierne tydeligvis med, at disse stramninger får stor effekt i form af, at personer med pensionsordning i stort omfang melder sig ud af efterlønnen eller ikke fremadrettet melder sig ind. Det viser sig i, at det i aftalen skønnes at der i 2020 kun vil være 54.000 personer på efterløn og at på sigt kun 30.000 personer vil gå på efterløn. I dag benytter ca. 125.000 personer efterlønsordningen.

Tabel: Udvikling i antal efterlønsmodtagere før og efter "Tilbagetrækningsreform".¹⁶

Personer	2020	Gennemsnit 2030-2050
Efterlønsmodtagere ved gældende regler (VA)	91.000	77.000
Efterlønsmodtagere med tilbagetrækningsreformen	54.000	30.000

At et sådant stort frafald til ordningen er helt bevidst tilsigtet ses også af, at aftalen som anført også rummer en ordningen med skattefri udbetaling af efterlønsbidrag.

En mulig effekt af denne forringelse sammen med forringelsen af dagpengeydelsen fra "Genopretningsaftalen" kan være, at mange lønmodtagere helt melder sig ud af A-kasser og

15) Jf. Thiemann, Per og Thomas Flensburg: Pension tager efterløn fra lærere og sygeplejersker. Politiken 17/5 – 2011.

16) Kilde: Fakta ark fra finansministeriet om Tilbagetrækningsaftalen.

fagforeninger. Man spørger sig selv, om dette er et helt bevidst angreb fra højrefløjen på de faglige organisationer og arbejderbevægelsen?

1.3. Et skævt indgreb.

1.3.1. Fortsættelse af ”syndebukkestrategien” fra ”Genopretningsaftalen”.¹⁷

Med ”Aftale om senere tilbagetrækning” fortsætter VKO den med ”Genopretningsaftalen” indledte strategi, hvor udvalgte grupper af samfundets svage og blandt lønmodtagerne samt velfærden udpeges til at betale for krisen og statsunderskuddet, uanset at dette – jf. længere fremme – i høj grad er fremkaldt af regeringens skattepolitik og økonomiske politik selv.

Det var først og fremmest de ledige, som med aftalen kom til at undgælde gennem halvering af dagpengeperioden. Der er grund til fremhæve, at dette indgreb også – ligesom ved tilbagetrækningsaftalen nu - kom på trods af gentagne løfter fra såvel finansminister og statsminister som fra DF om, at man i indeværende valgperiode IKKE ville gribe ind overfor dagpenge.

Også de uddannelsessøgende og hele uddannelsesområdet, navnlig uddannelserne for de svageste i form af produktionsskoler og tekniske skoler samt voksenuddannelse og efteruddannelse, blev med ”Genopretningsaftalen” udsat for en katastrofal rundbarbering, der har smadret bestræbelserne på dels af få 95 pct. af en ungdomsårgang igennem ungdomsuddannelse og på dels at få opkvalificeret arbejdsmarkedets ufaglærte og kortuddannelse, hvis job forsvinder i disse år med forfærdende hast. Men også videregående uddannelser og uddannelsesinstitutioner samt forskning blev udsat for et dybt problematisk tilbageslag i form af omfattende besparelser.

Og endelig blev børnefamilierne udsat for dybt asociale besparelser, hvor det især var de børnerige familier og dermed de mest økonomisk tyngede, som gennem et samlet årligt loft for børnefamilieydelse på 30.000 kom til at holde for. Det var selvfølgelig Dansk Folkeparti, som i sin efterhånden paranoide jagt på udlændinge ønskede at ramme indvandrerfamilierne med store børneflokkene, men dermed tog en lang række danske familier med i købet.

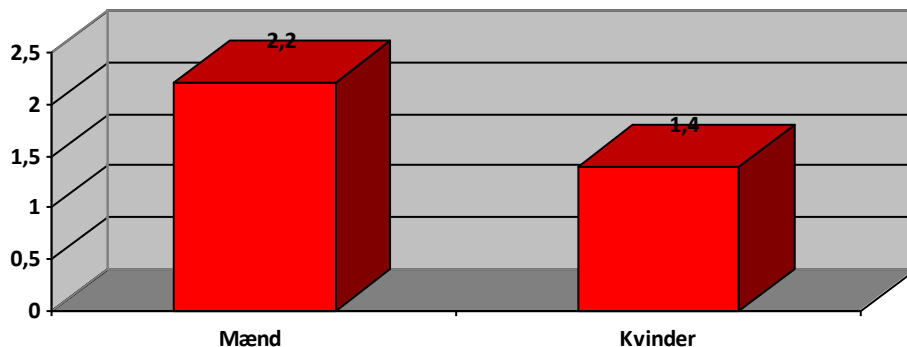
Ligesom nu ”Tilbagetrækningsreformen” repræsenterede også hele den måde dagpengereformen er blevet til uden nogen form for inddragelse af arbejdsmarkedets parter, herunder fagbevægelsen, også et slag mod den danske forhandlingsmodel. I al sin brutalitet var dagpengeindgrebets tilsidesættelse af fagbevægelsen sammen med loftet på 3.000 kr. over faglige kontingenter også et

17) Jf. Lund, Henrik Herløv: Genopretningsaftalen.

åbent angreb fra de borgerlige partier på fagbevægelsen, der ikke alene blev kørt hen over, men som på længere sigt (bevidst) trues af øget frafald på grund af de hermed stigende udgifter til medlemskab.

Nu er det så igen lønmodtagerne, der må holde for: Først og fremmest rammer ”Tilbagetrækningsaftalen” de ufaglærte og LO – arbejderne, navnlig 3F’ere og SOSU’er, som de grupper der trækker mest efterlønnen. Disse grupper har i forvejen dokumenteret større sygelighed og dødelighed og dermed kortere liv ¹⁸.

Tabel: Forventet kortere levetid for 60 årige efterlønnere sammenlignet med 60 årige beskæftigede - år¹⁹.

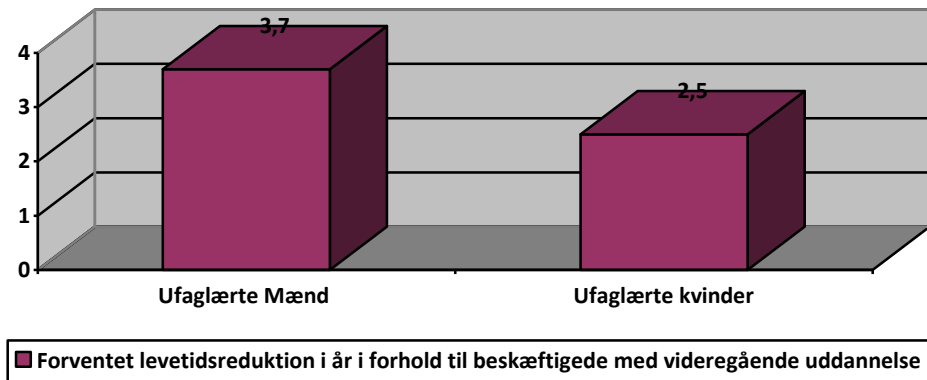
Det er navnlig de kortere uddannede blandt efterlønsmodtagerne, som rammes af overdødeligheden. Ufaglærte, der går på efterløn som 60 årige, lever derfor omkring 3 år kortere end videregående uddannede i job. Selvfølgelig fordi de i arbejdslivet har det hårdeste arbejde med det dårligste arbejdsmiljø og derfor bliver mest nedslidt.

18) Jf. Lund, Henrik Herløv: Fakta og fiktion om afvikling af efterlønnen.

www.henrikherloevlund.dk/artikler/Faktaogfiktionsafviklingefterloen.pdf

19) Jf. Baadsgaard, Mikkil: Større dødelighed blandt efterlønsmodtagere. AE rådet. 8. marts 2010., s. 6 samt jf. Brønnum-Hansen, Henrik (forskningsleder på Statens Institut for Folkesundhed): Forskelle i helbred blandt 60 – 64 årige i eller uden arbejde.

Figur: Forventet levetidsreduktion for 60 årige ufaglærte efterlønnere sammenlignet med 60 årige beskæftigede med videregående uddannelse.²⁰

Forringelsen af efterlønsperioden og forhøjelsen af efterlønsalderen betyder, at mange i denne gruppe ikke blot kan se frem til et betydeligt kortere otium efter arbejdslivet, men ganske givet i det hele også til et endnu kortere liv end i dag. Og alene på grund af det dårligere helbred vil mange nu være tvunget til nogle sidste arbejdsår på anden overførselsindkomst såsom sygedagpenge eller førtidspension.

1.3.2. VK – regeringen har tilgodeset de velstående med skattelettelse – og drænet statskassen.

Denne skæve fordeling af regningen for krisen og statsunderskuddet står i eklatant modsætning til fordelingseffekten af VK's skattestop og skattelettelse.²¹

VK – regeringen har siden 2002 som bekendt fastholdt et skattestop for ejendomsværdiskat og afgifter samt indkomstskatter. Herudover gennemførte man skattelettelse i den første "Forårspakke" i 2004 samt "Lavere skat på arbejde" i 2007.

²⁰) Kilde: Oven anførte værk, s. 6

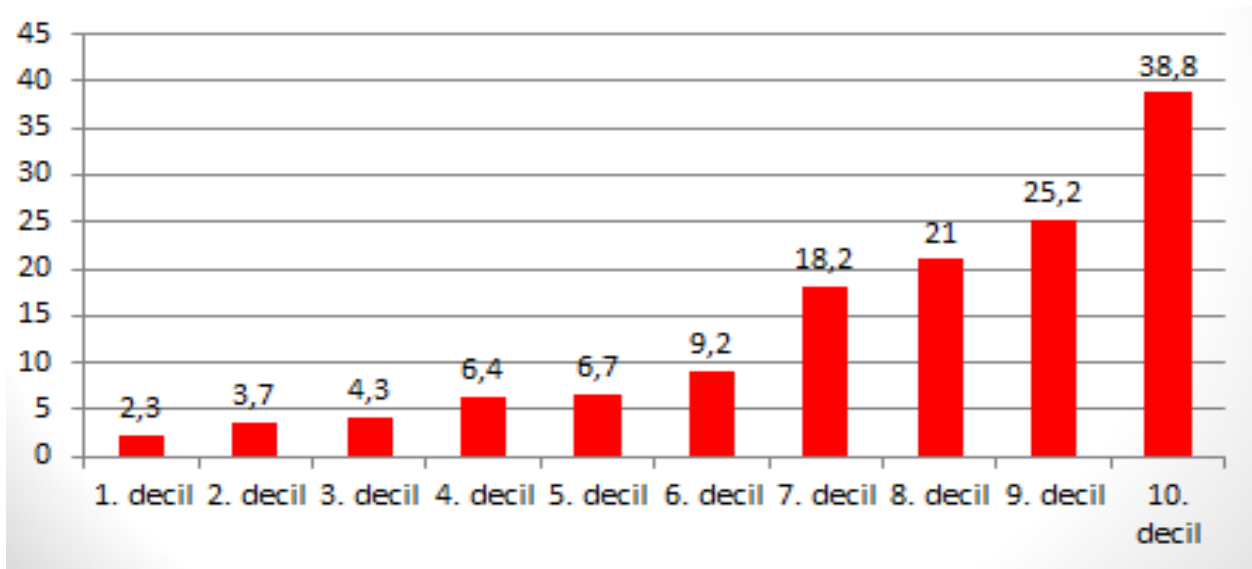
²¹) Jf. Lund, Henrik Herløv: Fair Forandring.

www.henrikherloevlund.dk/artikler/Fairforandring.pdf

Både skattestop og skattelettelsespolitik har haft en skæv profil, idet de rigeste 10 procent, samlet har fået en årlig gevinst på næsten 20.000 kr., mens de fattigste 10 procent har måttet nøjes med en lettelse på knap 1.400 kr.²².

Den samlede effekt af hele VK's skattestop og skattelettelsespolitik er således en voldsom skævvridning af fordelingsvirkningen af skattesystemet siden 2001.

Diagram: Direkte fordelingseffekt (skattelettelse) fordelt på deciler af VK- regeringens skattestop samt skatteletter²³, 2001 til 2010. 1000 kr.²⁴.

En skævvridning, der utvetydigt har været til gavn for samfundets top.

Samtidig er det statsunderskud, som VK, Dansk Folkeparti OG det radikale venstre nu udskriver regningen for til efterlønnere, ufaglærte og lønmodtagere, i høj grad skabt af VKO selv gennem selvsamme skattestop og skatteletter, som har begunstiget samfundets velhavende.

22) Jf. Juul, Jonas Schytz: VK's samlede skatteletter. 18. februar 2008.

²³) Forårspakke (1), Lavere skat på arbejde og Forårspakke 2.0

24) Jf. Lund, Henrik Herløv: Skattereformen i Forårspakke 2.0: Fordelingspolitisk, samfundsøkonomisk og klimamæssig effekt. Og hvad er alternativet?

www.henrikherloevlund.dk/artikler.htm.

Kilder: Juul, Jonas Schytz: VK's samlede skatteletter. 18. februar 2008 og Juul, Jonas Schytz: Fordelingsvirkninger af aftale om Forårspakke 2.0. AE – rådet. 6. marts 09.

Realiteten er, at VKO igennem et ufinansieret skattestop, igennem ufinansierede skattelettelser i 2007 og igennem underfinansiering af skattereformen i 2009 samlet har givet u- og underfinansierede skattelettelser på i 2010 årligt omkring 40 mia. kr.

Tabel: Samlet årlig årligt provenutab i 2010 af u - og underfinansierede skattelettelser 2001 – 2010. (mia. kr). ²⁵

Skattestop 2001-2010:	19,0
Ufinansieret skattelettelse 2007:	9,7
Underfinansiering af skattereform 2009	13,1
I ALT PROVENUTAB ÅRLIGT I 2010	41,8

Havde det ikke været for VKO s u- og underfinansierede skattelettelser ville Danmark IKKE have overtrådt EU s konvergenskrav. Velfærdsbesparelserne er dermed regningen for VKO uansvarlige og u- og underfinansierede skattelettelser.

25) Jf. Lund, Henrik Herløv: Myter og realiteter om VKO u – og underfinansierede skattelettelser.
www.henrikherloevlund.dk/artikler/ufinansieredeskattelettelser.doc

1.4. Virkning: Mere beskæftigelse og bedre offentlige finanser eller øget arbejdsløshed og et stort hul i økonomien? 26

1.4.1. Bedre beskæftigelse? Nej, øget arbejdsløshed.

Regeringen har en forventning om, at tilbagetrækningsreformen vil øge beskæftigelsen frem til 2020 med 65.000 personer, hvilket igen skal indebære et større provenu i statskassen.

Tabel: Regeringens angivne økonomiske effekt af tilbagetrækningsreformen. ²⁷

- Beskæftigelsen øges med godt 65.000 personer i 2020
- De offentlige finanser forbedres med 18 mia. kr. i 2020
- Den finanspolitiske holdbarhed styrkes med knap 10 mia. kr. (godt ½ pct. af BNP)
- Velstanden (BNP) øges med 47 mia. kr. i 2020

Det holder imidlertid på ingen måde. Tilbagetrækningsreformen ændrer ikke i sig selv på beskæftigelsen, men øger i første omgang kun arbejdsudbuddet. Regeringen baserer sig her på den antagelse, at dette øgede arbejdsudbud frem til 2020 vil øge beskæftigelsen. Ifølge regeringens tilbagetrækningsudspil skulle der være en sådan klar sammenhæng mellem øget arbejdsudbud og øget beskæftigelse.

Fra økonomisk hold kan man imidlertid ikke genkende en sådan sikker sammenhæng. Det er en ganske udbredt opfattelse blandt økonomer, at strukturreformer, der øger arbejdsudbuddet, også skaber muligheden for et større nationalprodukt på sigt. Men det er langt fra det samme som, at der i konkrete historiske perioder kan påvises en entydig sammenhæng mellem øget arbejdsudbud og øget beskæftigelse. Der er hermed heller ingen garanti for, at et øget arbejdsudbud gennem fremskyndet afvikling af efterlønnen fra 2014 lige netop frem til 2020 vil resultere i en øget beskæftigelse i det af regeringen forudsatte omfang.

26) Dette afsnit trækker på Etwil, Preben; Bent Greve, Flemming Ibsen, Jesper Jespersen, Per Kongshøj Madsen og Henrik Herløv Lund: Blå plan ganske usikker. Kronik.

27) Kilde: Tilbagetrækningsaftalen.

For at øget arbejdsudbud skal kunne omsættes i øget beskæftigelse forudsætter det, at efterspørgslen på arbejdsmarkedet stiger parallelt med arbejdsudbuddet. Men der er ingen automatik, som sikrer et sådant samspil. Tværtimod viser dansk økonomisk historie i sidste halvdel af forrige århundrede, at arbejdsudbuddet tværtimod her øgedes stærkt på grund af navnlig kvindernes indtog på arbejdsmarkedet i 70' er og 80'erne, men uden at antallet af arbejdspladser og dermed beskæftigelsen steg i samme takt. Det resulterede i, at arbejdsløsheden også voksede helt op til 350.000 personer i begyndelsen af 90'erne.

Der er så blevet henvist til, at et øget arbejdsudbud via markedsmekanismen gennem løntilpasning kan omsættes i øget beskæftigelse. Men om en sådan løntilpasning kan ske i vore dages gennemregulerede arbejdsmarked må vel også siges at være usikkert, og vil i hvert tilfælde være en ganske langsigtet proces, hvor der ikke er nogen sikkerhed for, at det vil være indtruffet i 2020. Regeringen har endvidere henvist til stigende efterspørgsel efter arbejdskraft fra et kommende opsving. Men selvom det går langsomt fremad med dansk økonomi er et dansk opsving grundlæggende afhængig af de udenlandske konjunkturer, navnlig i EU og USA. Og her ser udsigterne desværre mindre lyse ud, gældsproblemerne i både EU og USA og de stramninger i den økonomiske politik, som de har og vil føre til, taget i betragtning.

En anden af regeringen fremført kilde til øget efterspørgsel efter arbejdskraft er den demografiske udvikling, hvor arbejdsstyrken skrumper med 50.000 personer i de kommende år. Afgangen fra arbejdsmarkedet vil ganske rigtig være betydelig frem til 2020, især fra den offentlige sektor pga. den højere alderssammensætning her. Men på den anden side vil regeringen jo frem til 2013 føre nulvækst i den offentlige sektor og derefter til 2020 højst tillade 0,8 pct.årlig realvækst. Og de heraf fremtvungne besparelser i kommunerne vil givet indebære en reduceret offentlig beskæftigelse. Således har nulvækstens første år allerede kostet 14.000 stillinger i kommunerne.

Er en udefrakommende beskæftigelsesfremgang på op til 65.000 personer således særdeles tvivlsom, især da hverken Tilbagetrækningsaftalen eller regeringens 2020 plan i øvrigt rummer nogen initiativer til at skabe de nødvendige flere arbejdspladser. Resultatet af aftalen vil således hermed ikke blive øget beskæftigelse, men øget arbejdsløshed.

1.4.2. Opkvalificering af arbejdsstyrken også nødvendig.

Hertil kommer det problem yderligere for Blå plan, at det øgede udbud af arbejdskraft fra efterlønsindgrebet i vid udstrækning består af ældre ufaglærte. Det kolliderer imidlertid med, at det under krisen netop i høj grad er ufaglærte arbejdspladser, som er forsvundet. Og meget tyder på, at de hverken nu eller senere kommer tilbage, fordi arbejdsmarkedet er under forandring med stigende efterspørgsel efter arbejdskraft med uddannelse, mens det modsatte vil gøre sig gældende for arbejdskraft uden.

Skal efterløunnerne i beskæftigelse, kræver det således ikke blot jobs, men også en omfattende opkvalificeringsindsats. Ligesom jobbene, så kommer sådan videre – og efteruddannelse imidlertid ikke af sig selv, men kræver en politisk indsats, der bør være bygget i den langtidsøkonomiske planlægning. Men hverken Tilbagetrækningsreformen eller regeringens 2020 plan i øvrigt indeholder midler og initiativer på dette område, hvilket yderligere svækker udsigten til, at man ved fremskyndet afvikling af efterlønnen vil kunne få 65.000 flere i beskæftigelse.

1.4.3. Ikke 18 mia. kr. i statskassen, men et stort hul.

Endelig kan vi få et kedeligt samspil mellem efterlønsreformen og dagpengereformen, som halverede dagpengeperioden. En pæn del af de, som i dag går på efterløn, er arbejdsløse, men muligheden for at ombytte ledighed med efterløn vil tilbagetrækningsreformen jo fremover begrænse gennem højere efterlønsalder. Som resultat af dagpengereformen vil mange ledige i de kommende år imidlertid begynde at falde ud af dagpengesystemet og herefter overgå til kontanthjælp. Det vil også ramme ældre ledige, som efter 2014 først kan gå senere på efterløn. Og erfaringerne er desværre dårlige om, at der er en forøget risiko for, at sådanne langtidsledige falder ud af arbejdsmarkedet.

I al stilfærdighed må der også peges på nogle ganske store potentielle omkostninger ved reformen. For i forbindelse med den strammere adgang til efterlønnen åbnes jo op for, at nedslidte i stedet kan søge ”seniorførtidspension”. Regeringen regner her med en begrænset udnyttelse af denne nye ordning, men erfaringerne fra fx fleksjobordningen viser jo, at nye ordninger kan få uventet stor tilgang.

En ligeledes i dag ubekendt omkostning ved tilbagetrækningsreformen er, at den åbner op for skattefri udbetaling af efterlønsbidrag indbetalt fra 1999 og frem til 15. maj 2011. Fører forringelserne i efterlønsreformen til massiv udnyttelse af denne mulighed, vil det også forringe den finanspolitiske holdbarhed.

Alt i alt synes regeringen således at have gjort regning uden vært, hvad angår de 18. mia. kr, som denne del af planen skulle skaffe. I stedet for som postuleret at redde statskassen vil VK, DF´s og Det Radikale Venstres ”Tilbagetrækningsaftale” i stedet ende ud i et kæmpehul i statskassen.